

bewonderaar en vriend van Delitzsch is, het u zeggen: „für die literarkritische Auffassung des Alten Testaments wird jedenfalls viel gewonnen sein, wenn wir die alten, durch die Bibel wohlverbürgten Syzygieen: Mose und Gesetz, Gesetz und Propheten, wieder zu ihrem Rechte kommen lassen. Das Gesetz ist nicht ohne Mose entstanden. Leopold von Ranke kommt wieder einmal zu Ehren (Weltgeschichte I, 42): Mose ist die erhabenste Persönlichkeit der ältesten Geschichte" 96).

De school van Wellhausen laat ik hiermede varen. Ze heeft beschikt over mannen, voor wier reusachtige kennis, geniaal talent, critische scherpzinnigheid en rijke fantasie men niet anders dan bewondering hebben kan. De uitnemendste geleerden, niet alleen van Duitschland, maar ook van Holland, Engeland en Frankrijk, hebben aan haar glorie meegewerkt. Dat haar arbeid voor de Schrift onvruchtbaar is geweest, zal niemand beweren. En nog veel minder komt de gedachte bij mij op, alsof de talloze moeilijkheden, waarvoor haar Schriftecritiek ons plaatst, door een betoog als ik u leverde, uit den weg zijn geruimd. Wat ik u wilde aantoonen was alleen, dat deze school met haar evolutie-hypothese het raadsel, dat de Schrift ons aanbiedt, evenmin kan oplossen en haar ideologische reconstructie van Israel's historie met de gegevens, die Babel en Egypte ons verstrekten, lijnrecht in strijd is. Juist daarom meen ik niet te stout te spreken, wanneer ik profeteer, dat de dagen dezer school geteld zijn en degenen, die de Revelatie loochenen, een geheel ander standpunt tegenover de Schrift zullen moeten innemen. Een nieuwe school is dan ook nu reeds aan het opkomen, die in Delitzsch, Winckler, Zimmern en Jensen haar tolken vindt en al mag onklarheid van bewustzijn hen nog beweren doen, dat zij slechts de Assyriologische vleugel van Wellhausen's legercorps zijn, de voorteekenen zijn er reeds, dat deze vleugel zich van het legercorps losmaken zal en de strijd tegen de Schrift voortaan een geheel ander karakter zal dragen 97).

De overeenstemming toch, die tusschen de Schrift en de oude documenten uit Babel en Egypte bestaat, moge eenerzijds een machtig wapen zijn in de handen der Apologetiek, die de betrouwbaarheid der traditie verdedigt, het is een wapen, dat evenzeer *tegen* de Schrift kan worden gekeerd, niet om haar fides historica te bestrijden, maar wel